

Nye alternativer til kortisonkrem?

Nye immunmodulerende medikamenter basert på erfaringer fra organtransplantasjon viser god effekt ved atopisk eksem.

Bruk av kortisonkremer er vanligvis nødvendig ved atopisk eksem, men slike kremer kan ha bivirkninger ved langvarig, vedvarende bruk og effekten er sjelden god nok.

Tacrolimus, som i systemisk form benyttes som immunsuppressiv behandling etter organtransplantasjon, hemmer aktivering av T-celler, påvirker allergenpresenterende langerhanske celler og hemmer frigjøringen av proinflammatoriske mediatorer i huden. Både tacrolimus og det beslektete stoffet pimecrolimus er prøvd ut i mange kliniske studier de siste årene som lokalbehandling ved atopisk eksem og andre inflammatoriske hudsykdommer. I en oversiktsartikkel i *Journal of the American Academy of Dermatology* (1) konkluderer forfatterne med at både tacrolimus-krem og pimecrolimus-krem har veldokumentert effekt ved moderat til uttalt atopisk dermatitt, og at bivirkningene er små og få.

– Hudleger har lenge savnet flere alternativer til kortisonkremer hos pasienter med atopisk eksem, sier Joar Austad, overlege ved Hudavdelingen, Rikshospitalet.

– Våre erfaringer med tacrolimus og pimecrolimus samsvarer med de omtalte studiene, som viser at effekten er god, men at vedvarende eller intermitterende behandling er nødvendig for å opprettholde effekten. De nye stoffene gir ikke hudatrofi, slik kortison kan gjøre, sier han.

– Det er altfor tidlig å proklamere slutten på en dermatologisk æra og at lokalbehandling med kortisonkrem snart er passé, understreker Austad, som mener at utprøving av nye behandlingsprinsipper ved atopisk eksem gir håp om bedre symptomkontroll og mindre bivirkninger for pasienter med denne svært plagsomme hudsykdommen.

– *Petter Jensen Gjersvik, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Bornhovd E, Burgdorf WH, Wollenberg A. Macrolactam immunomodulators for topical treatment of inflammatory skin diseases. *J Am Acad Dermatol* 2001; 45: 736–43.

Gruppeterapi ved brystkreft

Øker psykologisk behandling levetiden hos pasienter med brystkreft?

Studier i 1970- og 80-årene viste at psykologiske forhold påvirket levetiden hos pasienter med brystkreft. I en mye omtalt studie fra 1989 fant man en dramatisk økning av levetiden etter såkalt støttende, ekspressiv gruppeterapi (1). Senere er det vist at funnet trolig skyldtes pasientseleksjon og ikke behandlingen (2). Likevel har mange behandlere og pasienter trodd at psykologisk behandling kan øke overlevelsen hos kreftpasienter. En metodisk svært god multisenterstudie fra Canada synes nå å kunne avklare dette spørsmålet (3).

Studien omfattet 235 kvinner med metastatisk brystkreft og forventet levetid på mer enn tre måneder. Av disse fikk 158 denne type gruppeterapi i tillegg til onkologisk behandling, mens 77 kvinner i kontrollgruppen fikk onkologisk behandling. Begge gruppene fikk støttebehandling og lindrende behandling etter behov.

Gruppeterapien påvirket ikke overlevelse (17,9 måneder i intervensjonsgruppen og

17,6 måneder i kontrollgruppen). Intervensjonen reduserte psykiske symptomer og smerter hos kvinner med høyt nivå av psykiske symptomer ved oppstart av behandlingen.

– Troen på at psykiske forhold påvirker levetiden kan lede til selvbebreidelser og følelse av personlig svikt. Funnene er derfor viktige i klinisk, palliativt arbeid, sier førstemanuensis Jon Håvard Loge ved Kompetansesenteret for lindrende behandling, Ullevål universitetssykehus og Institutt for medisinske atferdsfag, Universitetet i Oslo.

– *Erlend Hem, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Spiegel D, Bloom JR, Kraemer HC, Gotthel E. Effect of psychosocial treatment on survival of patients with metastatic breast cancer. *Lancet* 1989; 2: 888–91.

2. Fox BH. A hypothesis about Spiegel et al.'s 1989 paper on psychosocial intervention and breast cancer survival. *Psychooncology* 1998; 7: 361–70.

3. Goodwin PJ, Leszcz M, Ennis M, Koopmans J, Vincent L, Guther H et al. The effect of group psychosocial support on survival in metastatic breast cancer. *N Engl J Med* 2001; 345: 1719–26.

Genetisk disposisjon for psykoser

Prader-Willis syndrom karakteriseres av bl.a. overspising, hypogonadisme og lærevansker (*Lancet* 2002; 359: 135–6). De fleste pasientene har enten en delesjon i paternelt kromosom 15 eller en disomi av det samme kromosomet som stammer fra mor. I en populasjonsbasert studie fant man at fem av fem voksne pasienter med den sistnevnte kromosomfeilen også hadde en alvorlig psykisk lidelse. Resultatet legger grunnlag for en hypotese om en generell disposisjon for psykoser knyttet til et område på kromosom 15.

Diett mot nyrestein

Nyrestein er vanlig og svært plagsomt (*N Engl J Med* 2002; 346: 77–84). Pasienter med stadige tilbakefall anbefales ofte en diett med redusert kalsium. En ny studie viser imidlertid at mindre salt og animalsk protein kan være et bedre alternativ. I løpet av fem år var risikoen for nyresteinanfall halvparten så stor hos menn som fulgte en diett med lavt salt- og proteininnhold, i forhold til hos menn som reduserte kalsiuminntaket.

Raloxifen reduserer brystkreft

Raloxifen er en selektiv østrogenreceptor-modulator som benyttes i behandlingen av osteoporose. Medikamentet reduserer også risikoen for brystkreft. Effekten er avhengig av kvinnens østradiolnivå (*JAMA* 2002; 287: 216–20). Reanalyser av en klinisk studie med over 7 290 kvinner viser at i gruppen med høyest østradiolnivå (mer enn 10 pmol/l), var risikoen for brystkreft redusert med mer enn 70 %. Hos deltakere med lavest østradiolnivå var det derimot ingen forskjell mellom behandlingsgruppen og de som fikk placebo.

Velger det aktive X

Hos kvinner er ett av de to X-kromosomene inaktivert, slik at mengden genetisk informasjon fra dette kromosomet blir den samme hos begge kjønn (*Science* 2002; 295: 345–7). Inaktivering skjer tidlig i fosterlivet, og hvilket kromosom som velges, er sannsynligvis tilfeldig. Nye funn viser at X-inaktivering sannsynligvis styres av transkripsjonsfaktoren CTCF. CTCF påvirker inaktivering via det aktive kromosomet og betegnes derfor en *transfaktor*. Med denne type kunnskap kan man i fremtiden kanskje kunne avdekke felles mekanismer ved X-inaktivering og genomisk innpreging (imprinting).

– *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*